

Referanser:

Arkivsak: 22/03282-53

Saksdokumenter:

Innsettelse til vigslet tjeneste, bokmål og nynorsk
Fremstilling med forbønn, bokmål og nynorsk

Høring – Ordninger for innsettelse og fremstilling med forbønn

Sammendrag

I forbindelse med revisjonen av vigslingsliturgiene skal også ordningene for innsettelse og fremstilling med forbønn revideres (KR13/25, BM 21/25). Liturgisaken følger kapittel tre i Regler for saksbehandling i liturgisaker.

Nemnd for gudstjenesteliv har, i tråd med saksbehandlingen i liturgisaker, utredet et forslag til reviderte ordninger for innsettelse og fremstilling (NFG 19/25). Bispemøtet har uttalt seg om ordningene (BM 29/25) og Kirkerådet bes nå ta stilling til om ordningene skal sendes på høring (jf. Regler for saksbehandling i liturgisaker § 10).

Denne saken redegjør for de foreslåtte endringene i ordningene og anbefaler at Kirkerådet sender ordningene Innsettelse til vigslet tjeneste og Fremstilling med forbønn på høring sammen med ordningene for vigsling til tjeneste.

Forslag til vedtak

Kirkerådet sender ordningene Innsettelse til vigslet tjeneste og Fremstilling med forbønn på høring. Høringen av disse ordningene følger høringen for ordningene Vigsling til tjeneste.

Saksorientering

Bakgrunn

Kirkerådet og Bispemøtet igangsatte i 2018 liturgisak om vigslingsliturgier for kirkelig tjeneste og kirkebygg (KR 32/18, BM 24/18). Liturgisaken følger kapittel 2 i [Regler for saksbehandling i liturgisaker](#). I arbeidet med vigslingsliturgiene ble det også klart at det er behov for å revidere tilhørende ordninger, i dette tilfellet ordningene for innsettelse og fremstilling med forbønn. Bispemøtet og Kirkemøtet vedtok derfor liturgisak om ordningene for innsettelse og forbønn (KR 13/25, BM 21/25). Liturgisaken følger kapittel 3 i Regler for saksbehandling i liturgisaker.

Nemnd for gudstjenesteliv har utarbeidet et forslag til reviderte ordninger for Innsettelse til vigslet tjeneste og Fremstilling med forbønn (NFG 19/25). Forslagene ble behandlet i Bispemøtet i oktober 2025 (BM 29/25) og sendes nå videre til Kirkerådet.

Overordnet om innsettelse og fremstilling

Det har vært noen grunnprinsipper i arbeidet med ordningene for innsettelse og forbønn. Disse prinsippene har vært sammenfallende med prinsippene for arbeidet med vigslingsliturgiene og har vært at de reviderte ordningene skal være:

- tilpasset den nye ordningen for hovedgudstjenesten.
- i tråd med Bispemøtets vedtak om forståelsen av tjenestene (BM 3/10).
- preget av et oppdatert og godt bønnespråk.

Ordningene for innsettelse og forbønn som presenteres i denne saken erstatter følgende av dagens liturgier:

- Innsettelse til fast kirkelig tjeneste (jf. BM 7/23)
- Innsettelse av prest og prost
- Innsettelse av øvrige vigslede menighetsarbeidere
- Fremstilling med forbønn

I det følgende blir ordningene som foreslås gjennomgått mer i detalj.

Innsettelse til vigslet tjeneste

Forslaget er at det er én felles ordning for innsettelse til vigslet tjeneste som gjelder alle tjenestene det vigsles til, med unntak av biskop.

Generalrubrikkene

Plassering i gudstjenesten

Dagens ordninger varierer med hensyn til hvor i gudstjenesten innsettelsen skjer. Forslaget som foreligger, er at alle tjenester innsettes på samme sted i gudstjenesten.

Erfaring fra praksis er at det fungerer dårlig med innsettelse som en slags «for-gudstjeneste» før gudstjenesten. Det er blitt vurdert om innsettelsen skulle legges etter samlingsbønnen, eller etter Gloria (dåpens plass). Forslaget er å legge innsettelsen etter samlingsbønnen. Dette argumentet henger sammen med diskusjonen om talens plass i innsettelsen (se nedenfor).

Ledelse av innsettingen

Når det ikke er en prost som innsettes, kan prosten «eller den biskopen bemyndiger» forestå innsettelsen. Dette åpner for at f.eks. sokneprest kan innsette andre vigslede medarbeidere og er i tråd med alminnelige bestemmelser for vigsling til tjeneste. Den som forestår innsettelsen, leder også gudstjenesten frem til dette punktet.

Salmer

Når innsettelsen plasseres såpass tidlig i gudstjenesten, legges det ikke opp til en egen «innsettelsessalme».

Dagens ordning for innsettelse av øvrige vigslede medarbeidere har en salme etter forbønnen. I forslaget er denne salmen videreført for alle vigslede medarbeidere slik at forbønnen avsluttes med en salme. Rubrikkene i ordningen foreslår at denne salmen kan være en bønnesalme, en salme fra salmebokens kapitler «Vigsling til tjeneste», «Kjærlighet og tjeneste» eller en kirkeårsrelatert salme.

Innsettelsen

Fremstilling

Det er ikke gjort endringer i dette leddet.

Tale

Forslaget legger opp til at innsettelsen skal ha en stram regi som gjør at gudstjenesten ikke punkteres av innsettelsen. Det er fint at den som forestår innsettelsen kommer med en velkomsthilsen. Dette er en anerkjennelse både av vedkommende og menigheten. Det er imidlertid en fare for at dette leddet blir omfattende og får trekk av personlige presentasjoner. En del av dette kan legges til kirkekaffen.

I forslaget er derfor leddet «Tale» ikke et selvstendig ledd. Fordi forslaget angir at den som forestår innsettelsen leder gudstjenesten fra start, hilser vedkommende menigheten som ledd 3 i Hovedgudstjenesten, er det forslått at denne hilsenen brukes til å introdusere innsettelsen som skal skje og hilse den som skal innsettes velkommen. Dette er tydeliggjort i generalrubrikkenes punkt 2.

Bønn

Forslaget har vurdert om de ulike vigslede tjenestene skal ha hver sin bønn eller én bønn som er felles. Fordi kallsbrevet beskriver det spesifikke ved tjenesten tilstrekkelig, anses det ikke som nødvendig å gjenta i bønnen.

I situasjoner hvor flere ansatte innsettes i samme gudstjeneste er det også dramaturgiske hensyn som tilsier at det er fint å bruke én felles bønn.

Innledningen

Forslaget legger opp til at det er takk og bønn som er hovedsaken i denne bønnen. Istedenfor beskrivelsen av mennesket som uverdige, er det derfor innledningsvis tatt inn henvisningen til Efeserne 4,11-12 fra innledningsbønnen i vigslingsliturgien. Selv om få er med på mange vigslingsgudstjenester, kan det være et poeng at noen av uttrykkene fra vigslingsliturgien kan gjentas.

Hoveddel

Denne bønnen er lik den som opprinnelig ligger i ordningen for Innsettelse av øvrige vigslede medarbeidere. Denne er i sin tur svært lik bønnen for innsettelse av prest og prost, med unntak av en setning om det tjenestespesifikke.

Det er gjort tre endringer i bønnen fra Innsettelse av øvrige vigslede medarbeidere:

- Det er lagt til en bønn som takker for medarbeideren.
- «Tjeneste» byttet ut med «arbeid» for å unngå gjentakelse. Ordet kan også gi assosiasjoner til luthersk arbeidsetikk, noe som er ønskelig.
- «Troskap» er erstattet med «frimodighet og glede». Dette er hentet fra forslaget til vigslingsbønn hvor det bes om at den vigslede skal få stå i tjenesten med «frimodighet og glede».

I tråd med Bispemøtets generelle anbefaling om hvordan pronomen skal skrives i liturgiske ordninger, er det satt inn ____ istedenfor pronomen i bønnen.

Avslutning

Her er det ikke gjort noen endringer.

Salme

Dette punktet er oppdatert slik at det passer med forslaget til plassering av den reviderte ordningen.

Fremstilling med forbønn

Ordningen for fremstilling med forbønn består kun av rubrikker og er svært fri. Forslaget til revidert ordning viderefører den store fleksibiliteten i hvem som kan fremstilles og hvordan det gjøres, se kommentar til punkt 4 nedenfor.

Det reviderte forslaget til ordningens rubrikker omfatter følgende tema:

- Hvem som skal fremstilles for menigheten
- Hvem som leder fremstillingen
- Når fremstillingen skal skje og hva den skal inneholde
- Hva forbønnen skal inneholde

Punkt 1: Hvem skal ordningen gjelde for

I tillegg til ansatte i lokalmenigheten som ikke er vigslet, fremstilles også alle som velges til kirkelige råd. Dette første punktet er en forenkling av dagens ordning.

I dagens ordning står tjenestebrev omtalt. Fordi det i dag er ulik praksis knyttet til dette, kan presiseringen bidra til forvirring. Tjenestebrev er derfor tatt ut i forslaget. Også formuleringen om tillitsverv/ombud er strøket, da dette fremstår som en eldre formulering som ikke gir umiddelbar mening i dagens kirkelige organisering.

Slik formuleringen nå står, fastslår den at alle ansatte i lokalmenigheten, og de som er valgt til kirkelige råd, fremstilles. Det er kjent at det er ulik praktisering av ordningen, men forslaget beholder likevel en ordlyd som forutsetter at fremstillingen skjer. Det er et poeng å synliggjøre bredden i kirkens arbeid i det offentlige rommet som en gudstjeneste er. Når fremstilling ikke skjer, kan det handle om både lokale

tradisjoner og eventuelt stillingenes karakter. Formuleringen uttrykker likevel ordningens intensjon.

Dagens setning om at personer med andre tjenester også kan fremstilles, er beholdt.

Punkt 2: Hvem leder fremstillingen

Dette punktet er beholdt nesten uendret. Det eneste som er erstattet er ordet «høymesse». Ordet er erstattet med «hovedgudstjeneste». Det er verd å være oppmerksom på at en del fremstillinger, f.eks. av tilsatte i barne- og ungdomsarbeid, ikke nødvendigvis skjer i en høymesse.

Punkt 3: Når skjer fremstillingen og hva skal den inneholde

Fremstillingen skjer tradisjonelt mellom kunngjøringene og forbønnen. Denne plasseringen er beholdt i forslaget. I dagens Ordning for hovedgudstjeneste, er det imidlertid mulig å ha kunngjøringene på et annet sted i gudstjenesten. For å være tydelig er det derfor presisert i rubrikken at det er etter kunngjøringene i gudstjenesten ledd 16 det her handler om.

Hva som skal sies, avklares på forhånd. På grunn av usikkerheten med hensyn til kirkelig tjenestebrev (se over), er denne delen av rubrikken tatt ut og formuleringen gjort mer åpen.

Punkt 4: Forbønnen

Slik rubrikken nå står kan forbønnen:

- skje fra lesepulten eller fra alteret.
- være en egen bønn eller inngå i menighetens forbønn.
- skje mens den som fremstilles står i koret, sitter på plassen sin eller kneler ved alterringen.

Forslaget har som nevnt beholdt den fleksibiliteten som finnes i dagens ordning. Den gir rom for alt fra at den som fremstilles kan knele for alteret og bli bedt for i en egen bønn, til at den som fremstilles etter fremstillingen setter seg på plassen og blir bedt for som en del av menighetens forbønn. Når et helt råd fremstilles, er det mulig at de står i koret mens en forbønn fremsies. Alternativt kan de sitte på plassene sine mens forbønnen for dem bes fra lesepulten eller som en del av menighetens forbønn.

Det eneste som er endret i dette punktet, er beskrivelsen av gudstjenesteform og en språklig endring i andre setning.

Høring

Igangsettingen av liturgisak for ordningene for innsettelse og fremstilling presiserte at disse skulle saksbehandles etter kapittel tre i Regler for saksbehandling i liturgisaker (KR 13/25, BM 21/25), § 7).

Liturgisaker som behandles etter kapittel tre trenger ikke sendes på høring, § 10. Selv om det kan argumenteres for at det i de foreliggende ordningene er snakk om mindre liturgiske endringer, vil sekretariatet argumentere for å sende ordningene på høring. Dette er først og fremst begrunnet i at ordningene henger tett sammen med

ordningene for vigsling til tjeneste. I tillegg kan det de steder hvor det f.eks. er samsvar i bønner, være fint å se de ulike liturgiene sammen. Å vedta ordningene uten høring kan lede til uønsket diskrepans mellom ordningene som senere må rettes opp.

Økonomiske/administrative konsekvenser

De økonomiske og administrative konsekvensene for denne saken er i stor grad avhengig av om Kirkerådet sender saken på høring eller ikke. Selv om en høring er ressurskrevende, vil det kunne lette arbeidet med å se ordningene sammen med vigslingsliturgiene. Når disse ordningen behandles samtidig, gir det mulighet for å se ordningene i sammenheng og bidra til at ordninger som relaterer til hverandre får et helhetlig uttrykk.